

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina
Wydział Instrumentalno-Pedagogiczny w Białymstoku

kierunek

Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej

Program praktyk pedagogicznych

Białystok 2015

I. Charakterystyka programu i założenia programowe

Adresatem programu Praktyk pedagogicznych są studenci kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej.

Program praktyk opracowany został zgodnie z:

- Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 września 2011 roku w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli szkół artystycznych, placówek kształcenia artystycznego i placówek doskonalenia nauczycieli,
- Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 roku w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego,
- Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 roku w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

Realizacja programu odbywa się w ciągu trwania wszystkich semestrów studiów pierwszego i drugiego stopnia i obejmuje minimum 150 godzin.

Nadrzędnym celem praktyk jest gromadzenie doświadczeń związanych z pracą dydaktyczno-wychowawczą nauczyciela i odbywające się w działaniu konfrontowanie nabytej wiedzy z zakresu dydaktyki szczegółowej oraz psychologii i pedagogiki z rzeczywistością pedagogiczną. Program uwzględnia wymagania, jakie stawia przed przyszłymi nauczycielami nowoczesna dydaktyka i praca w realiach systemowych szkolnictwa ogólnego wszystkich szczebli, szkolnictwa muzycznego, placówek opiekuńczo-wychowawczych, stowarzyszeń i instytucji zajmujących się działalnością dydaktyczno-wychowawczą i kulturotwórczą. Zakłada ugruntowanie wiedzy metodycznej studenta i wyposażenie go w umiejętności warsztatowe oraz kompetencje społeczne, które niezbędne są do pełnienia w przyszłości ról nauczyciela, opiekuna i wychowawcy.

II. Cele praktyk pedagogicznych

Cele ogólne:

- praktyczne przygotowanie studenta do pracy muzyczno-pedagogicznej w przedszkolach, szkołach etapu podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i instytucjach kultury,
- rozwijanie zainteresowań i kompetencji pedagogicznych, pozwalających na kompleksową realizację zadań dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych, w tym samodzielnego dostosowywania programów do potrzeb i możliwości uczniów,

Szczegółowe cele operacyjne (opis efektów kształcenia):

- student posiada ugruntowaną w praktyce **wiedzę** z zakresu:
  - rozwoju ogólnego i rozwoju muzycznego człowieka,
  - procesów komunikowania się interpersonalnego i społecznego,
  - specyfiki procesów wychowania i kształcenia zachodzących w różnych środowiskach,
  - struktury i funkcji systemu edukacji,
  - specyfiki funkcjonowania uczniów, w tym uczniów szczególnie uzdolnionych,
  - metodyki wykonywania zadań – norm, procedur i dobrych praktyk stosowanych w wybranych obszarach działalności pedagogicznej,
  - bezpieczeństwa i higieny pracy,
  - projektowania własnego rozwoju,
  - etyki zawodu nauczyciela;

- student posiada potwierdzone w praktyce **umiejętności**:
  - dokonywania obserwacji, analizy i oceny sytuacji i zdarzeń pedagogicznych,
  - wykorzystywania wiedzy teoretycznej do interpretowania sytuacji i zdarzeń oraz motywów i wzorów zachowań ich uczestników,
  - posługiwania się wiedzą w celu diagnozowania, analizowania i prognozowania sytuacji pedagogicznych oraz dobierania strategii realizowania działań na poszczególnych etapach edukacyjnych,
  - samodzielnego zdobywania wiedzy i profesjonalnych umiejętności pedagogicznych,
  - diagnozowania sytuacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi,
  - porozumiewania się z osobami pochodzącymi z różnych środowisk, dialogowego rozwiązywania konfliktów, konstruowania dobrej atmosfery w klasie szkolnej,
  - oceny przydatności metod i procedur do realizacji zadań związanych z odpowiednimi etapami edukacyjnymi,
  - dobierania i wykorzystywania dostępnych materiałów, środków i metod w celu projektowania i efektywnego realizowania działań dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych,
  - kierowania procesami kształcenia i wychowania, wspierania samodzielności,
  - pracy z uczniami – indywidualizowania zadań w zależności od potrzeb i możliwości uczniów,
  - posługiwania się zasadami i normami etycznymi w wykonywanej działalności,
  - pracy w zespole,
  - refleksyjnej analizy własnych działań pedagogicznych i wdrażania działań innowacyjnych;

- student wyposażony jest w zweryfikowane w praktyce **kompetencje społeczne**:
  - ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności
  - wykazuje aktywność, podejmuje trud realizacji indywidualnych i zespołowych zadań zawodowych wynikających z roli nauczyciela,
  - ma świadomość potrzeby prowadzenia zindywidualizowanych działań w stosunku do uczniów o szczególnych potrzebach edukacyjnych, również uczniów szczególnie uzdolnionych,
  - ma świadomość znaczenia profesjonalizmu i refleksji na tematy etyczne,
  - ma świadomość istnienia etycznego wymiaru diagnozowania i oceniania uczniów,
  - odpowiedzialnie przygotowuje się do pracy,
  - jest gotowy do podejmowania indywidualnych i zespołowych działań na rzecz podnoszenia jakości pracy szkoły.

III. Treści programowe i formy działań zapewniające realizowanie zakładanych celów

1. zapoznanie ze specyfiką placówki, w której praktyka jest odbywana:
    poznanie jej zadań, sposobów funkcjonowania, organizacji pracy, dokumentacji;
2. obserwowanie:
  - aktywności uczniów i grup uczniów, dynamiki grupy, ról pełnionych przez uczestników grupy, zachowań i postaw dzieci i młodzieży, procesów komunikowania interpersonalnego i społecznego,
  - interakcji dorosły (nauczyciel-wychowawca) – dziecko,
  - działań podejmowanych przez opiekuna praktyk na rzecz integrowania działalności opiekuńczo-wychowawczej, dydaktycznej, pomocowej i terapeutycznej, oraz na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa i dyscypliny w grupie,
  - czynności podejmowanych przez opiekuna praktyk w toku prowadzonych przez niego zajęć, toku metodycznego lekcji, stosowanych metod i form pracy oraz wykorzystywanych pomocy dydaktycznych,
  - sposobu aktywizowania uczniów (z uwzględnieniem ich specjalnych potrzeb edukacyjnych i szczególnych zdolności), oceniania, zadawania i kontrolowania pracy domowej,
  - organizowania i zagospodarowania przestrzeni w klasie;
3. współdziałanie z opiekunem praktyk w:
  - sprawowaniu opieki i nadzoru nad grupą oraz zapewnianiu bezpieczeństwa,
  - podejmowaniu działań dydaktycznych i wychowawczych, organizowaniu pracy,
  - planowaniu i prowadzeniu lekcji, przygotowywaniu pomocy, wykorzystywaniu środków multimedialnych i technologii informacyjnej, kontrolowaniu i ocenianiu uczniów,
  - podejmowaniu działań na rzecz uczniów o ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi i uczniów szczególnie uzdolnionych;
4. pełnienie roli opiekuna-wychowawcy:
  - diagnozowanie dynamiki grupy oraz pozycji jednostek w grupie, poznawanie uczniów i wychowanków ich potrzeb, zainteresowań, zdolności, określanie poziomu rozwoju, wstępne diagnozowanie dysfunkcji i zaburzeń,
  - samodzielne prowadzenie działań opiekuńczych wobec grupy i poszczególnych uczniów, animowanie aktywności grupy, podejmowanie indywidualnej pracy z uczniami (w tym z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych), podejmowanie działań o charakterze interwencyjnym w sytuacjach konfliktu, zagrożenia bezpieczeństwa, naruszania praw i nieprzestrzegania zasad, sprawowanie opieki nad uczniami poza terenem placówki,
5. pełnienie roli nauczyciela:
  - planowanie lekcji: formułowanie celów, dobór metod i form pracy oraz środków dydaktycznych, dostosowywanie metod do realizowanych treści, etapu edukacyjnego, dynamiki grupy,
  - organizację i prowadzenie lekcji: wykorzystywanie technologii informacyjnej, dostosowywanie sposobu komunikacji do poziomu rozwoju uczniów, animowanie aktywności poznawczej i współdziałania uczniów oraz umiejętności samodzielnego poszukiwania wiedzy, organizację grup zadaniowych,

- diagnozowanie poziomu wiedzy i umiejętności uczniów, podejmowanie indywidualnej pracy dydaktycznej z uczniami (w tym z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych i o szczególnych uzdolnieniach),
- podejmowanie działań wychowawczych w toku pracy dydaktycznej, podejmowanie współpracy z innymi nauczycielami, pedagogiem i psychologiem szkolnym,

6. analiza i interpretacja zaobserwowanych oraz doświadczonych sytuacji i zdarzeń pedagogicznych:

- prowadzenie dokumentacji,
- konfrontowanie wiedzy teoretycznej z praktyką,
- ocenę własnego postępowania w toku zadań dydaktycznych, opiekuńczych i wychowawczych,
- konsultacje z opiekunem praktyk, omawianie zgromadzonych doświadczeń w grupie studentów.

IV. Organizacja praktyk

Ramowe plany godzinowe

STUDIA I STOPNIA

specjalność muzyka szkolna, prowadzenie zespołów muzycznych, muzyka kościelna

Zakres PRAKTYK	Razem hosp. / sam.prow.		Razem hosp. / sam.prow.		Razem hosp./sam.prow.	
	PRAKTYKA W ZAKRESIE NAUCZANIA MUZYKI	-	-	60	-	-
	-	-	40	20	-	-
PRAKTYKA W ZAKRESIE PROWADZENIA RYTMIKI	15	-	-	-	-	-
	10	5	-	-	-	-
PAKTYKA W ZAKRESIE PROWADZENIA CHÓRU	-	-	30	-	-	-
	-	-	20	10	-	-
PRAKTYKA W ZAKRESIE PROWADZENIA AUDYCJI MUZYCZNYCH	30	-	-	-	30	-
	20	10	-	-	20	10
PRAKTYKA W ZAKRESIE NAUCZANIA KSZTAŁCENIA SŁUCHU	30	-	-	-	30	-
	20	10	-	-	20	10
PAKTYKA W ZAKRESIE PROWADZENIA CHÓRU I INNYCH ZESPOŁÓW MUZYCZNYCH	45	-	-	-	45	-
	30	15	-	-	30	15
PRAKTYKA W ZAKRESIE WCZESNEJ EDUKACJI MUZYCZNEJ Z RYTMIKĄ	-	-	30	-	-	-
	-	-	20	10	-	-
PRAKTYKA OGÓLNOPEDAGOGICZNA	30	-	30	-	-	-
PRAKTYKA OGÓLNOPEDAGOGICZNA Z ELEMENTAMI WYCHOWANIA RELIGIJNEGO	-	-	-	-	45	-

STUDIA II STOPNIA

Specjalność

edukacja artystyczna szkolna, prowadzenie zespołów muzycznych, muzyka kościelna

Zakres PRAKTYK	prowadzenie zespołów muzycznych	Razem hosp./sam.prow.		edukacja artystyczna szkolna	Razem hosp./sam.prow.		muzyka kościelna	Razem hosp./sam.prow.	
PRAKTYKA W ZAKRESIE NAUCZANIA MUZYKI I PROWADZENIA ZAJĘĆ ARTYSTYCZNYCH, WIEDZY O KULTURZE I PROWADZENIA ZESPOŁÓW MUZYCZNYCH		-			30			-	
		30			20 10			-	
PRAKTYKA W ZAKRESIE NAUCZANIA ZASAD MUZYKI I PROWADZENIA ZESPOŁÓW MUZYCZNYCH		20	10		-			-	
		-			-			30	
PRAKTYKA W ZAKRESIE NAUCZANIA GRY NA ORGANACH I PROWADZENIA ZESPOŁÓW MUZYCZNYCH		-			-			20	10

Plany godzinowe z wyszczególnieniem etapów edukacyjnych, zakresu dydaktyki przedmiotowej oraz miejsc realizacji praktyk

STUDIA I STOPNIA

specjalność muzyka szkolna

Praktyka ogólnopedagogiczna

ilość godzin do zrealizowania: **30**

czas realizacji: rok I, semestr 2

15 godzin – udział w realizacji wybranego (kierunkowego lub wydziałowego) projektu muzycznego adresowanego do dzieci, młodzieży lub dorosłych np., „Muzyczna opowieść karnawałowa” dla dzieci, Seminarium „Wychowanie przez sztukę” dla nauczycieli przedszkoli i szkół, audycje tematyczne, koncerty, konkursy itp.

15 godzin – praca opiekuńczo-wychowawcza w grupie żłobkowej domu dziecka, z przedszkolakami TPUM podczas zajęć ekspresji twórczej, z uczniami szkoły podstawowej

Praktyka w zakresie wczesnej edukacji muzycznej z rytmiką

ilość godzin do zrealizowania: **30**
czas realizacji: rok II, semestr 3 i 4

15 godzin – zajęcia umuzykalniające i rytmika w przedszkolu (przedszkola samorządowe, przedszkola muzyczne)

15 godzin – edukacja muzyczna i rytmika w klasach I-III (I etap edukacyjny) – szkoły podstawowe, w tym tzw. „Klasy śpiewające”

Praktyka w zakresie nauczania muzyki

ilość godzin do zrealizowania: **60**
czas realizacji: rok III, semestr 5 i 6

60 godzin – muzyka w klasach IV-VI (II etap edukacyjny) szkoły podstawowej, w tym tzw. „Klasy śpiewające”

praktyka zakresie prowadzenia chóru

ilość godzin do zrealizowania: **30**
czas realizacji: rok III, semestr 5

30 godzin – praca z chórem w szkole podstawowej

STUDIA I STOPNIA

specjalność prowadzenie zespołów muzycznych

Praktyka ogólnopedagogiczna

ilość godzin do zrealizowania: **30**
czas realizacji: rok I, semestr 2

15 godzin – udział w realizacji wybranego (kierunkowego lub wydziałowego) projektu muzycznego adresowanego do dzieci, młodzieży lub dorosłych np., „Muzyczna opowieść karnawałowa” dla dzieci, Seminarium „Wychowanie przez sztukę” dla nauczycieli przedszkoli i szkół, audycje tematyczne, koncerty, konkursy itp.

15 godzin – praca opiekuńczo-wychowawcza w grupie żłobkowej domu dziecka, z przedszkolakami TPUM podczas zajęć ekspresji twórczej, z uczniami szkoły podstawowej

Praktyka w zakresie nauczania kształcenia słuchu

ilość godzin do zrealizowania: **30**
czas realizacji: rok II, semestr 4

30 godzin – kształcenie słuchu lub kształcenie słuchu z audycjami muzycznymi lub podstawy kształcenia słuchu w szkole muzycznej pierwszego stopnia

Praktyka w zakresie prowadzenia audycji muzycznych

ilość godzin do zrealizowania: **30**
czas realizacji: rok II, semestr 4

30 godzin – audycje muzyczne lub kształcenie słuchu z audycjami muzycznymi w szkole muzycznej pierwszego stopnia

Praktyka w zakresie prowadzenia rytmiki

ilość godzin do zrealizowania: **15**
czas realizacji: rok III, semestr 6

15 godzin – rytmika oraz rytmika z elementami kształcenia słuchu w szkole muzycznej pierwszego stopnia

Praktyka w zakresie prowadzenia chóru i innych zespołów muzycznych

ilość godzin do zrealizowania: **45**
czas realizacji: rok III, semestr 5 i 6

45 godzin – praca z chórem w szkole muzycznej pierwszego stopnia (także z innymi zespołami dziecięcymi)

STUDIA I STOPNIA

specjalność muzyka kościelna

Praktyka ogólnopedagogiczna z elementami wychowania religijnego

ilość godzin do zrealizowania: **45**
czas realizacji: rok I, semestr 2

15 godzin – udział w realizacji wybranego (kierunkowego lub wydziałowego) projektu muzycznego adresowanego do dzieci, młodzieży lub dorosłych np., „Muzyczna opowieść karnawałowa” dla dzieci, Seminarium „Wychowanie przez sztukę” dla nauczycieli przedszkoli i szkół, audycje tematyczne, koncerty, konkursy itp.

15 godzin – praca opiekuńczo-wychowawcza w grupie żłobkowej domu dziecka, z przedszkolakami TPUM podczas zajęć ekspresji twórczej, z uczniami szkoły podstawowej

15 godzin – praca opiekuńczo-wychowawcza z dziećmi w ramach działalności parafii

Praktyka w zakresie nauczania kształcenia słuchu

ilość godzin do zrealizowania: **30**
czas realizacji: rok II, semestr 4

30 godzin – kształcenie słuchu lub kształcenie słuchu z audycjami muzycznymi lub podstawy kształcenia słuchu w szkole muzycznej pierwszego stopnia

Praktyka w zakresie prowadzenia audycji muzycznych

ilość godzin do zrealizowania: **30**
czas realizacji: rok II, semestr 4

30 godzin – audycje muzyczne lub kształcenie słuchu z audycjami muzycznymi w szkole muzycznej pierwszego stopnia

Praktyka w zakresie prowadzenia chóru i innych zespołów muzycznych

ilość godzin do zrealizowania: **45**
czas realizacji: rok III, semestr 5 i 6

45 godzin – praca z chórem w szkole muzycznej pierwszego stopnia (także z innymi zespołami dziecięcymi) oraz praca w parafii z chórami, scholami i innymi zespołami muzycznymi

STUDIA II STOPNIA

specjalność edukacja artystyczna szkolna

Praktyka w zakresie nauczania muzyki i prowadzenia zajęć artystycznych oraz nauczania wiedzy o kulturze i prowadzenia zespołów muzycznych

ilość godzin do zrealizowania: 30
czas realizacji: rok II, semestr 3 i 4
poziom gimnazjum i liceum

15 godzin – edukacyjno-artystyczne projekty autorskie oraz muzyka, zajęcia artystyczne, prowadzenie zespołów w gimnazjum lub liceum

15 godzin – wiedza o kulturze w liceum (IV etap edukacyjny)

STUDIA II STOPNIA

specjalność prowadzenie zespołów muzycznych

Praktyka z zakresu nauczania zasad muzyki i prowadzenia zespołów muzycznych

ilość godzin do zrealizowania: 30
czas realizacji: rok II, semestr 3 i 4

15 godzin – zasady muzyki w szkole muzycznej II stopnia

15 godzin – szkolne (gimnazjalne i ponadgimnazjalne), uczelniane, zawodowe i amatorskie zespoły muzyczne, również zespoły instrumentalne w szkołach muzycznych

STUDIA II STOPNIA

specjalność muzyka kościelna

Praktyka z zakresu nauczania gry na organach i prowadzenia zespołów muzycznych

ilość godzin do zrealizowania: 30
czas realizacji: rok II, semestr 3, 4

15 godzin – nauczanie gry na organach w szkole organistowskiej realizującej program szkoły muzycznej II stopnia

15 godzin – szkolne (gimnazjalne i ponad gimnazjalne), uczelniane, zawodowe i amatorskie, w szczególności parafialne zespoły muzyczne, również zespoły instrumentalne w szkołach muzycznych pierwszego stopnia

UWAGA. W przypadku wyboru praktyk jako modułu z metodyką w bloku przedmiotów uzupełniających, student ma możliwość realizacji wyłącznie godzin obserwacji zajęć w wymiarze nie przekraczającym uzyskania 1 ECTS

V. Procedury realizacji praktyk

Realizacja praktyk odbywa się w oparciu o porozumienie zawarte pomiędzy Uczelnią a placówką, na terenie której przebiega. Porozumienie określa szczegółowe warunki odbywania praktyk. Bezpośrednią opiekę nad studentem sprawuje nauczyciel-opiekun praktyk w szkole. Do jego obowiązków należy wyznaczenie studentowi szczegółowego zakresu zadań i czynności praktycznych oraz sporządzenie terminarzu ich realizowania w sposób zgodny z planem pracy placówki oraz z regulaminem i programem praktyk. Opiekun szkolny zobowiązany jest do udzielenia studentowi wsparcia merytorycznego i organizacyjnego podczas realizacji zadań a zrealizowane poprawnie praktyki potwierdzić

swoim podpisem w Dzienniczku praktyk studenta. Opiekun może również wystawić studentowi opinię dotyczącą przebiegu praktyk i jakości realizacji wyznaczonych zadań.

Organizacją i planowaniem praktyk pedagogicznych oraz nadzorem nad ich prawidłowym przebiegiem zajmują się opiekunowie praktyk przy współpracy metodyków przedmiotowych. Na początku każdego roku akademickiego uczelniany opiekun praktyk sporządza szczegółowy plan praktyk pedagogicznych wraz z wykazem godzinowym dla studentów oraz dla nauczycieli-opiekunów praktyk w szkole. Rozplanowanie godzin na semestry odbywa się wg przedstawionego wyżej zakresu metodycznego, który uwzględnia kolejne etapy edukacyjne i jest zgodny ze specyfiką określonej specjalności na licencjackim i magisterskim poziomie studiów.

VI. Zaliczenie praktyk

Wpis do indeksu zaliczający wyznaczony zakres praktyk student otrzymuje podczas trwania sesji zaliczeniowej. Wpisu dokonuje opiekun praktyk na podstawie przedstawionej dokumentacji.

Student otrzyma zaliczenie praktyk jeśli:

- a) przestrzega ściśle wytycznych nauczyciela-opiekuna, czynnie i z zaangażowaniem uczestniczy w zaplanowanych formach działań praktycznych,
- b) przestrzega szkolnych regulaminów i wyznaczonych zasad funkcjonowania placówki,
- c) uzyska pozytywną opinię opiekuna praktyk w szkole (placówce),
- d) prowadzi rzetelnie Dzienniczek praktyk stanowiący dokument potwierdzający realizację praktyk,
- e) w wyznaczonym terminie przedstawi opiekunowi wypełniony odpowiednio Dzienniczek praktyk.

opracowanie
ad. dr. Maria Elwira Twarowska
opiekun praktyk pedagogicznych